

Євсєєва О. О.

УДОСКОНАЛЕННЯ СТРАТЕГІЇ ТА ІНФРАСТРУКТУРИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ КРУПНОГО МІСТА

Розглянуто кластеризацію економіки крупного міста. Запропоновано визначення кластера як горизонтально інтегрованої цільової групи профільноорієнтованих, технологічно й територіально пов'язаних підприємств і організацій крупного міста. Виявлено принципи ефективної стратегії розвитку інфраструктурного комплексу. Визначено науково-технічні напрями, орієнтовані на вирішення найбільш актуальних проблем крупного міста. Розглянуто методику оцінки й підтримки великих інвестиційних проектів як одного зі стимулів інноваційного розвитку економіки крупного міста, що спирається на принципи проектного управління економічним розвитком, флагманські проекти, показники ефективності інвестиційних проектів. Визначено роль органів регіональної виконавчої влади й комплекс наявних засобів у них для найбільш ефективного використання цього інструмента. Досліджено особливості реалізації великих інвестиційних проектів у системі територіального планового управління крупного міста.

Ключові слова: крупне місто, стратегія, інфраструктура, інноваційний розвиток, соціальна політика, населення, ефективність
Рис.: 1. Табл.: 1. Бібл.: 18.

Євсєєва Ольга Олександрівна – доктор економічних наук, професор, доцент, кафедра обліку і аудиту, Українська державна академія залізничного транспорту (пл. Фейєрбаха, 7, Харків, 61050, Україна)

Email: polkya@meta.ua

UDC 332.8

Евсеева О. А.

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ СТРАТЕГИИ И ИНФРАСТРУКТУРЫ ИННОВАЦИОННОГО РАЗВИТИЯ КРУПНОГО ГОРОДА

Рассмотрена кластеризация экономики крупного города. Предложено определение кластера как горизонтально интегрированной целевой группы профильно ориентированных, технологически и территориально связанных предприятий и организаций крупного города. Выявлены принципы эффективной стратегии развития инфраструктурного комплекса. Определены научно-технические направления, ориентированные на решение наиболее актуальных проблем крупного города. Рассмотрена методика оценки и поддержки крупных инвестиционных проектов как одного из стимулов инновационного развития экономики крупного города, опирающаяся на принципы проектного управления экономическим развитием, флагманские проекты, показатели эффективности инвестиционных проектов. Определена роль органов региональной исполнительной власти и комплекс имеющихся у них средств для наиболее эффективного использования этого инструмента. Исследованы особенности реализации крупных инвестиционных проектов в системе территориального планового управления крупного города.

Ключевые слова: крупный город, стратегия, инфраструктура, инновационное развитие, социальная политика, население, эффективность
Рис.: 1. Табл.: 1. Библ.: 18.

Евсеева Ольга Алексеевна – доктор экономических наук, профессор, доцент, кафедра учета и аудита, Украинская государственная академия железнодорожного транспорта (пл. Фейербаха, 7, Харьков, 61050, Украина)

Email: polkya@meta.ua

UDC 332.8

Ievsieieva O. A.

IMPROVEMENT OF THE STRATEGY AND INFRASTRUCTURE OF INNOVATION DEVELOPMENT OF A BIG CITY

The article considers clusterisation of economy of a big city. It offers to define a cluster as a horizontally integrated target group of profile oriented and technologically and territorially connected enterprises and organisations of a big city. It reveals principles of efficient strategy of development of an infrastructural complex. It determines scientific and technical directions oriented at solution of the most topical problems of a big city. It considers methods of assessment and support of major investment projects as one of the incentives of innovation development of economy of a big city, based on principles of project management of economic development, flagship projects and indicators of efficiency of investment projects. It determines the role of the bodies of regional authorities and a complex of means they have for the most efficient use of this instrument. It studies specific features of realisation of major investment projects in the system of territorial planned administration of a big city.

Key words: big city, strategy, infrastructure, innovation development, social policy, population, efficiency
Pic.: 1. Tabl.: 1. Bibl.: 18.

Ievsieieva Olga A. – Doctor of Science (Economics), Professor, Associate Professor, Department of Accounting and Audit, Ukrainian State Academy of Railway Transport (pl. Feyerbakha, 7, Kharkiv, 61050, Ukraine)

Email: polkya@meta.ua

Вступ. В умовах реформування економічного механізму України, становлення ринкових структур міського господарства потрібний комплексний аналіз усіх процесів, особливо тих, які визначають стійкість міської системи, що забезпечує сприятливе середовище життєдіяльності людини. Отже, увага насамперед має бути приділена соціально й економічно значущим процесам у великих містах.

Проблеми інноваційного управління великим містом розглянули в своїх публікаціях В. М. Вакулєнко [16], В. І. Куценко [6], Т. Л. Миронова [7], В. М. Новиков [9], М. К. Орлатий [16], А. П. Осітнянко [10], С. Л. Пакулін [11], А. А. Пакуліна [12], О. О. Топчій [14], В. П. Третьак [15]. Проте в українській науковій літературі практично не відбиті питання удосконалення стратегії та інфраструктури інноваційного розвитку великого міста. У зв'язку з цим виникає необхідність у комплексному науковому дослідженні й розробці інноваційних механізмів забезпечення сталого стратегічного розвитку великого міста.

Особливості політичної й економічної ситуації в різних країнах і регіонах, видах економічної діяльності та підприємствах визначають неможливість формулювання єдиної універсальної моделі модернізації економіки, суспільства або виробничих комплексів. Для великих міст України як результат концентрації власності, капіталу й виробництва стає характерним формування мезоекономічних структур. Особливості переходу до інноваційної мезоекономіки, що приводять до істотних інтеграційних змін у господарському середовищі, вже дослідилися рядом авторів і, як справедливо вказано, ключовою конкурентною перевагою господарських суб'єктів і міської економіки в цілому стають не стандартні устаткування й технології, а інтелектуальні й організаційні ресурси.

М. Портер стверджував, що «політика держави важлива не сама по собі, а своїм впливом на «конкурентний ромб», рекомендував державі інвестувати у створення ключових чинників: освіта, інфраструктура, наука [17, с. 64]. Також він особливо підкреслював значущість державних закупівель із забезпеченням відповідних процедур, що полегшують процеси інновацій та інвестицій, створення конкурентного середовища. За державою залишається також функція підтримки й посилення кластерів (зокрема регіональних), заохочення внутрішньої диверсифікації, сприяння зовнішньоекономічній активності фірм. Головна теза М. Портера: «... перспективні конкурентні переваги створюються не ззовні, а на внутрішніх ринках» [18, с. 83].

Стратегія інфраструктури служить найважливішим і в довгостроковому плані найбільш стабілізуючим елементом великого міста, оскільки інфраструктура – фундамент його економіки. Надійне енергопостачання, розвинені комунікації й логістика, безпека – ознаки досконалої інфраструктури. Хоча наявність розвиненої інфраструктури не гарантує зростання великого міста, разом з тим її відсутність або поганий стан робить таке зростання неможливим.

Необхідна умова результативності розвитку – координація інвестиційних проектів, взаємодія бізнесу й органів міського управління, відкритість інформації про стратегічні

плани та істотні зміни в економіці великого міста, постійний критичний аналіз стратегічних рішень, що приймаються.

Прийняття рішень у рамках стратегічного планування супроводить створення органу, який відповідатиме за формалізацію процесу планування, встановлення форм взаємодії між учасниками процесу, забезпечення подальших кроків стратегічного планування. За кордоном у ряді випадків для цих цілей притягуються незалежні консультанти, авторитетні й компетентні представники місцевого бізнесу або наукові співробітники з місцевих університетів. У вітчизняних умовах можуть створюватися спеціальні робочі групи – мережеві організаційні структури з розробки стратегії, здатні використовувати інформаційно-статистичну базу, аналізувати, прогнозувати й виражати як конкретні завдання зміст таких понять, як спосіб життя, рівень життя і здоров'я населення, податкові надходження.

Стратегія розвитку інфраструктурного комплексу спирається на науково обґрунтовану політику модернізації, підвищення конкурентоспроможності та ефективності функціонування економіки міста і при цьому використовує такі принципи: баланс потужностей секторів інфраструктури; підвищення надійності й ефективності роботи інфраструктурного комплексу; максимальну реалізацію переваг географічного положення міста; забезпечення ефективної взаємодії різних видів транспорту, ефективності термінально-логістичної системи; стимулювання впровадження нових технологій; підвищення ефективності використання ресурсів і зниження навантаження на навколишнє середовище; узгодження інтересів; координацію дій і об'єднання зусиль і ресурсів населення, держави й бізнесу; концентрацію уваги на пріоритетних інвестиційних проектах міста; орієнтацію на кумулятивний ефект; постійний моніторинг.

Використовуваний інструментарій регулювання інфраструктурної діяльності великого міста орієнтується на формування фундаменту, що гарантує стабільні доходи бюджету й гідну якість життя населення.

У ході проведеного нами дослідження були відзначені пріоритетні напрями діяльності з розвитку транспортної інфраструктури [4, с. 248]: скорочення середнього часу трудових щоденних поїздок; реконструкція технічної бази міського транспорту; розробка концепції розвитку термінально-складської інфраструктури для забезпечення потреб торгівлі та промисловості великого міста; формування національного дистрибутивного центру з метою створення доданої вартості для вантажопотоків, що повертаються в місто зовнішнім видом транспорту; створення магістралей-дублерів; логістичне розвантаження центру міста; підвищення пропускної спроможності й безпеки магістралей; формування зон, у яких буде припинено або істотно обмежено подальше розміщення вантажоперевалочних об'єктів з поступовим переміщенням існуючих складів за межі кільцевої автомобільної дороги; формування зон, з яких витіснення вантажних об'єктів недоцільне, і забезпечення зв'язків між ними терміналами зовнішнього транспорту й виходами на транспортну мережу країни; формування навколо міста кільця логістичних терміналів

у районі кільцевої дороги й механізмів витіснення в ці райони об'єктів складської інфраструктури з центру міста; перехід до глобальних ланцюгів постачань, узгодження матеріальних та інформаційних потоків.

Відзначимо пріоритетні напрями розвитку енергетичної інфраструктури: випереджаючий розвиток по відношенню до індустріального розвитку; впровадження енергоефективних технологій; скорочення втрат в енергомережах; створення загальноміських тепло- й енергомережових компаній; створення єдиної енергозбутової компанії; повсюдне впровадження приладів обліку; модернізація інженерних мереж; перехід на газові системи середнього тиску; заміна повітряних електроліній на кабелі; формування єдиного інформаційного простору.

Відзначимо пріоритетні напрями діяльності з підготовки кадрів: прогноз потреби в персоналі за спеціальностями й рівнями підготовки; розробка програми заходів щодо вдосконалення підготовки кадрів; формування замовлення для освітніх установ крупного міста з переліком спеціальностей і спеціалізацій, затребуваних на ринку праці; створення профільних центрів підготовки й навчання технічного персоналу; розвиток системи післядипломної освіти відповідно до поточних і перспективних потреб; сприяння підвищенню кваліфікації й перепідготовці кадрів; розширення знань фахівців у сфері міської економіки, інфраструктури крупного міста, механізмів мезоекономіки; підвищення письменності фахівців у області інформаційних технологій.

Як головні перешкоди для розвитку інноваційної активності в Україні називають брак капіталу, недостатню підтримку з боку держави й високі ціни [5]. Всі перераховані бар'єри можуть бути подолані за допомогою реалізації стратегії розвитку, де перший і третій стримуючі чинники нівелюються встановленням податкових пільг та інших преференцій, переважних умов для вкладення коштів саме у сферу інновацій. Державна підтримка забезпечується в результаті формування самої інноваційної політики, до теперішнього часу практично відсутньої [13, с. 19]. Пов'язані з інноваціями показники мають бути включені в систему планування, складаючи предмет періодичної звітності адміністративних органів різних ступенів.

Можна виділити такі чинники, що визначають імідж крупного міста: якість життя – наявність житла для різних соціальних груп населення, соціальні послуги, якість продуктів харчування, споруди для відпочинку, рівень і доступність освіти, лікування; професійна підготовка кадрів – підготовка, підвищення кваліфікації, адаптація до нових умов і вимог; кадрові ресурси – рівень освіти населення, соціальна стійкість; інфраструктура – транспорт, зв'язок, засоби передачі даних, готелі, побутові послуги тощо; рівень використання високих технологій – здатність території розвивати й підтримувати високотехнологічні галузі, оновлювати існуючу базу; фінансовий капітал – маса капіталу, сконцентрована на території у вигляді власних і залучених засобів; контролюючі органи – раціональність, мобільність, ефективність, чесність, відсутність бюрократизму; інфраструктура бізнесу – доступність і рівень послуг

у галузі консалтингу, аудиту, реклами, права, інформації, інституційні умови здійснення операцій з титулами власності; влада – команда осіб, компетентність членів команди, нестандартність ідей, стиль прийняття рішень, прозорість законотворчості, ставлення до соціальних проблем.

Основними завданнями інноваційної політики крупного міста є:

- організація інноваційної системи, здатної до масової освіти й освоєння інновацій; формування міських органів організації й координації інноваційної діяльності;
- розробка й реалізація на практиці різних форм державної підтримки науково-технічної та інноваційної діяльності, що забезпечують сприятливе середовище для прискореного розвитку в місті цих видів діяльності;
- розробка й реалізація на практиці комплексу засобів зі збереження й розвитку прикладної науки;
- створення умов, що сприяють прискореному розвитку малого науково-технічного й інноваційного підприємництва;
- створення повноцінної інноваційної інфраструктури, включаючи організацію великого числа нових інноваційних підприємств і структур для фінансування інноваційної діяльності;
- здійснення комплексу заходів з модернізації міської економіки на базі передових досягнень науки і техніки.

Як типові складові інноваційної інфраструктури крупного міста необхідно вказати: освітню (система формування професійних кадрів; ВНЗ й центри додаткової освіти); наукову (ВНЗ, академічні й галузеві інститути, проектні організації, випробувальні й сертифікаційні центри); транспортну; виробничо-технологічну (технопарки, центри трансферу технологій, бізнес-інкубатори); фінансову (власні засоби підприємств, національні й регіональні цільові програми, цільові програми крупного міста, державні позабюджетні фонди, банки й банківські пули, інвестиційні фонди, венчурні та страхові компанії); інформаційну (торговельно-промислова палата, інноваційний аудит, бази даних, інформаційно-аналітичні мережі, електронні біржі високих технологій, конкурси інноваційних проектів, виставки, ярмарки бізнес-агентів і новаторів); правову (законодавча база, податкові пільги); житлово-комунальну (житло, енергозабезпечення, утилізація побутових відходів).

Складові спеціальної Програми заходів щодо реалізації інноваційної політики крупного міста: розвиток інноваційної структури, підготовка й перепідготовка кадрів для суб'єктів інноваційної діяльності, сприяння експорту інноваційної продукції, розвиток особливої економічної зони техніко-впроваджувального типу, парку інформаційних технологій, розвиток прилеглому наукомісту, розширення діяльності Фонду венчурних інвестицій і багато інших заходів.

Методи державного регулювання економіки крупного міста узагальнені нами в табл. 1.

У крупних містах як «якірні» структури інноваційної спрямованості відомі у світовій практиці, використову-

Таблиця 1

Методи державної дії на економіку крупного міста

Дія	Метод	Механізм
Адміністративна	Нормативне регулювання	Закони; нормативно-правові акти
	Стандартизація	Стандарти
	Ліцензування	Ліцензування видів діяльності; ліцензування експорту
	Антимонопольне регулювання	Контроль за монопольними ринками
	Соціальні ціни	Виробництво соціально значущих товарів і послуг
	Управління державними активами	Управління державними підприємствами
Економічна пряма	Цільове фінансування окремих груп населення	Допомога; доплати; одноразові виплати
	Цільове фінансування підприємств	Пільгові кредити; дотації; податкові пільги
	Цільове фінансування галузей	Види економічної діяльності соціальної сфери; галузі національного значення
	Цільове фінансування територій	Субвенції
Економічна непряма	Бюджетно-податкове регулювання	Державні програми; державні закупівлі; зміна податкових ставок; система оподаткування; система диференціації пільг і знижок; відстрочення платежу податку
	Кредитно-грошове регулювання	Процентна ставка; нормування обов'язкових резервів
	Зовнішньоекономічне регулювання	Валютний курс; митні квоти й тарифи

ються особливі економічні зони, наукоміста, технопарки, бізнес-інкубатори. При управлінні інноваційним розвитком крупного міста доцільне використання соціально орієнтованого програмно-цільового методу створення орієнтуючих умов функціонування. Одним з перших поняття програмно-цільового управління ввели американський математик, засновник кібернетики Н. Вінер [3] і М. М. Моїсеєв [8]. Програмно-цільовий метод відрізняється тим, що він орієнтований на системну послідовність дій: вироблення соціально орієнтованих цілей – розробка програми заходів – оцінка реалізації – коректування дій (зворотний зв'язок).

Система соціальних і екологічних цінностей є одночасно цілями економіки та критеріями результативності дій. Економіка крупного міста як елемент і важлива складова економіки країни вимагає оцінки і зниження диспропорцій між рівнями розвитку видів економічної діяльності й секторів економіки, бюджетами територій, доходами груп населення. Номінальне зростання економіки крупного міста виправдане, якщо його структура має цілісний і збалансований характер.

Для економіки крупного міста концепція «точок зростання», поширена в 90-і рр. ХХ століття, зараз поступається місцем концепції «збалансованого розвитку» з розробкою комплексних програм.

У ході проведеного нами дослідження [4, с. 263] були визначені наступні механізми стратегічного інноваційного розвитку крупних міст і здійснення відповідного управління:

1. Цільова концентрація адміністративних, кадрових і фінансових ресурсів країни.
2. Організація контрактного виробництва.
3. Створення кластерів у вигляді систематизованого партнерства виробничих, освітніх, наукових, адміністративних організацій і підприємств, розташованих у місті, з досягненням синергетичного ефекту.
4. Державно-приватне партнерство, яке у крупних містах успішно вирішує крупні завдання дорожнього й соціального будівництва, житлово-комунального господарства.
5. Пропаганда й упровадження підприємництва як філософії економічного життя, що вимагає відповідної

ментальності населення крупного міста, стимулюючих умов і тривалого часу адаптації.

6. Забезпечення високих конкурентних параметрів крупного міста на товарних ринках через пропаганду й упровадження тотальної культури якості в рамках філософії колективної високовідповідальної праці.
7. Розвиток венчурних фінансових інструментів для просування ризикованих наукових і підприємницьких ідей.
8. Стимулювання інвестиційного процесу, залучення пенсійних і страхових фондів до фінансування крупних довгострокових проектів крупного міста.
9. Розвиток цивілізованого лобізму бізнесу крупного міста у виконавських і законодавчих органах.
10. Формування позитивного іміджу крупного міста, регіону і країни в цілому, що підвищує ділову репутацію та конкурентні позиції розташованих тут організацій бізнесу.
11. Створення й забезпечення ефективного функціонування відповідних центрів науково-технічного прогнозування й моніторингу крупного міста, здатних давати прогнозу інформацію про тенденції розвитку, аналіз споживачів, рівень цін, вести необхідні бази даних.
12. Формування системи експертної підтримки наукових і підприємницьких ініціатив на основі сукупності суспільних науково-технічних рад, індивідуальних і колективних експертних оцінок фахівців, процедур громадського обговорення.
13. Створення й підтримка інноваційних структур крупного міста.
14. Трансформація провідних ВНЗ крупного міста в дослідницькі університети з інтеграцією освіти, науки і практичної дослідницької діяльності.
15. Стимулювання розробки проектів крупного міста, що об'єднують інтелектуальні, матеріальні й фінансові ресурси різних джерел і націлені на вирішення найбільш актуальних проблем за рахунок синхронізованої спільної діяльності багатьох організацій.

Особливо відзначимо, що спонтанне нерегульоване утворення об'єктів інноваційної інфраструктури без системного планування загальної системи й координування їх взаємодії між собою та органами державного управління не дозволить вирішити задачу широкого розвитку інноваційної діяльності з метою підйому економіки й підвищення життєвого рівня крупного міста. Очевидно, що на рівні крупного міста необхідно сформувати систему управління суб'єктами інноваційної інфраструктури, орієнтовану на стабільний і конкурентоздатний технологічний цикл «пошук нововведення – здійснення розробки – освоєння виробництва – виведення на ринок», а також перехід від потенційно існуючих і часто застарілих інфраструктурних рішень і виробничих переділів до схем, затребуваним ринком і суспільством. Такий перехід може здійснюватися завдяки розвитку інноваційної інфраструктури й активізації інноваційної діяльності виробників товарів і послуг, що,

у свою чергу, повинно викликати поживлення на ринку досліджень і розробок та їх орієнтацію на внутрішні потреби крупного міста й попит зовнішнього ринку.

На рис. 1 подано механізм управління інноваційним соціально-економічним розвитком крупного міста.

Важлива для крупного міста форми підтримка науки:

- розробка переліку пріоритетних для міста наукових галузей досліджень;
- співучасть ресурсами міста в підтримці національних наукових програм (для наукових організацій, розташованих у місті);
- співучасть ресурсами міста в підтримці міжнародних наукових програм (для наукових організацій, розташованих у місті);
- сприяння розвитку тих, що існують, і створенню нових елементів інноваційної сфери (центри трансферу, технопарки, центри колективного користування);
- організація міських програм підтримки науки й вищої освіти;
- цільове міське замовлення конкретних наукових робіт на користь міста;
- виділення міських наукових грантів молодим ученим і науковим школам;
- виділення міських стипендій студентам, молодим ученим;
- проведення комплексу заходів щодо підвищення престижу наукової праці;
- підтримка представників міської науки при участі в конкурсних національних наукових програмах.

Тут доречно для рівня міського управління як основний принцип запропонувати принцип «протиленість суть доповненості» (Н. Бор) [1, с. 49], коли по суті протилежні чинники повинні об'єднатися для найбільшої ефективності [2, с. 22]. Спільна діяльність ринку й держави, органів управління містом і організацій національного рівня дає якнайкращі результати.

Завдання державного управління полягає, зокрема, у створенні механізму взаємодії секторів науки й освіти. Тут, з погляду принципів реалізації інноваційної політики, можна виділити три типові механізми:

- місто – генератор інновацій (активна розробка й експортування з регіону високих технологій, наукоємної продукції й послуг);
- місто – перетворювач інновацій (поширення інновацій);
- місто – споживач інновацій.

Крупні інвестиційні проекти – стимули інноваційного розвитку крупного міста. Мета проектного управління – створення організаційно-правового механізму, що дозволяє концентрувати ресурси держави й бізнесу. Ядро такого механізму складають великомасштабні проекти в рамках приватно-державного партнерства. Елементи механізму: виділення обмеженого числа стратегічних пріоритетів; формування системи великомасштабних проектів, що реалізують такі пріоритети; балансування планових ресурсів регіону; вироблення форм з'єднання ресурсів держави й бізнесу; узгодження зобов'язань і

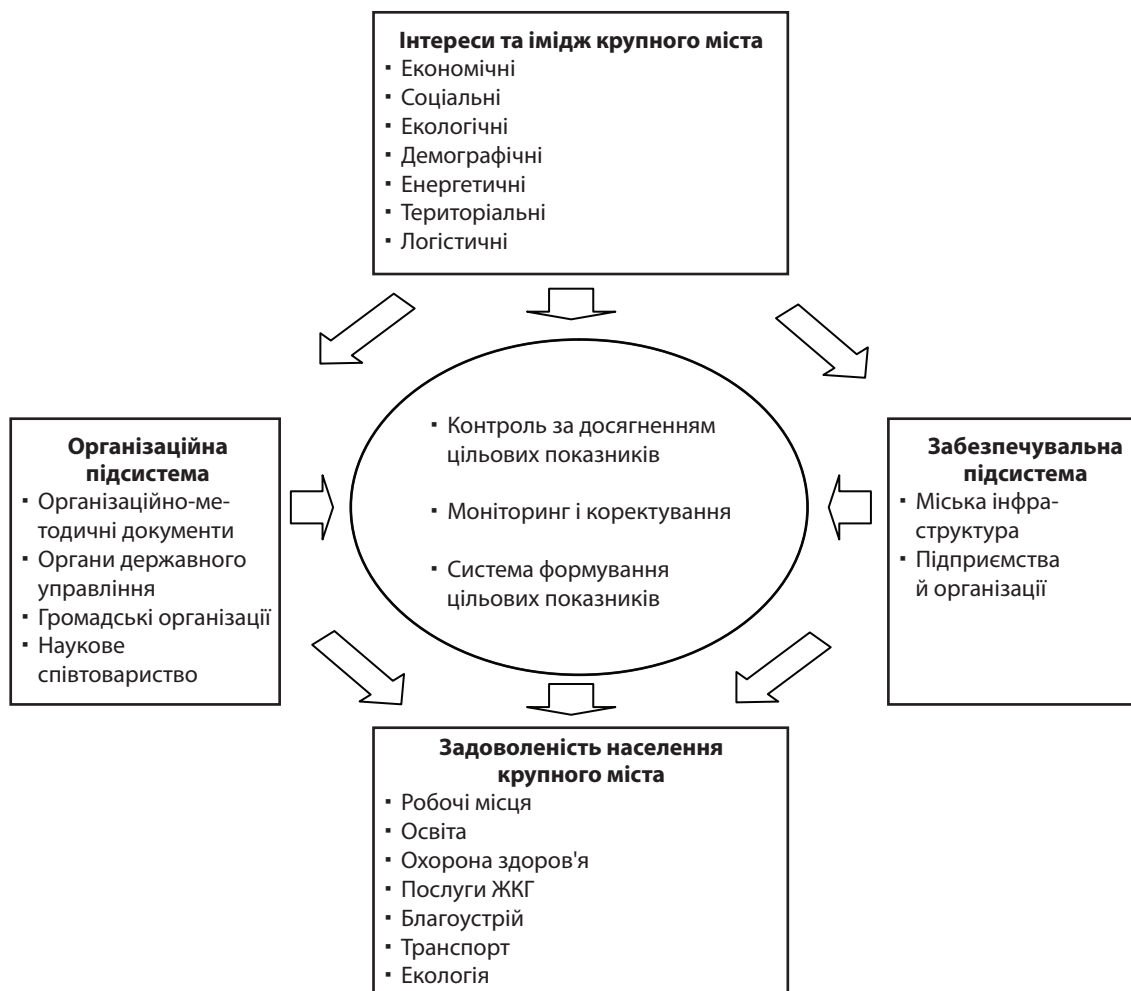

Рис. 1. Механізм управління інноваційним соціально-економічним розвитком крупного міста

відповідальності держави й бізнесу; контроль виконання зобов'язань; оцінка ефективності використання ресурсів держави й бізнесу.

Основними підходами, якими слід керуватися для вироблення конкретних заходів політики по відношенню до кластерів, як довело проведене нами дослідження [4, с. 337], є:

- створення спеціалізованих чинників (система початкової й середньої освіти, базова інфраструктура, фундаментальні наукові дослідження, спеціалізовані програми навчання, університетські дослідження);
- контроль за дотриманням стандартів безпеки й охорони навколишнього середовища;
- просування цілей, що ведуть до стійкого інвестування крупного міста (стимулювання істотних вкладень у підвищення кваліфікації працівників, інновації, матеріальні активи);
- припинення регулювання конкуренції (регулювання конкуренції приводить до двох істотних негативних результатів: відбувається зниження конкуренції й уповільнення інновацій, оскільки компанії займаються, перш за все, взаємодією з регулюючими структурами, а це, у свою чергу, робить компанії

менш динамічними, а їх продукцію – менш привабливою для покупців);

- проведення сильної антимонопольної політики (політика повинна надавати перевагу входу в галузь за рахунок внутрішніх ресурсів компаній, а не за допомогою придбання існуючих компаній).

Суть інвестування, з погляду інвестора, полягає у відмові від використання засобів «сьогодні» в ім'я прибутку «завтра». З позиції адміністрації крупного міста привернуті інвестиції – це спосіб підвищення якості життя його населення. По аналогії з позицією власника адміністрація крупного міста може піти на початкові пільги формованому підприємству з очікуванням значних податкових надходжень до міського бюджету в подальші роки.

Крупні інвестиційні проекти слід розглядати з погляду того, як вони впливають на міську економіку. Цей критерій оцінки прийнятності інвестицій, як довело проведене нами дослідження [4, с. 276], слід визнати найбільш загальним і основоположним, хоча практично його складно суворо формалізувати.

При реалізації значущого інвестиційного проекту у крупному місті необхідне виконання оцінки у двох

аспектах: вигідність для власника; вигідність для населення міста. Для власника прийняття рішення про довгострокове вкладення капіталу допускає позитивне вирішення таких питань: вкладені засоби мають бути повністю відшкодовані; прибуток, отриманий у результаті такої операції, має бути достатньо великий, щоб компенсувати тимчасову відмову від використання засобів, а також ризик, що виникає через невизначеність кінцевого результату.

Для міста реалізація значущих інвестиційних проектів дозволить:

- збільшити податкові надходження до бюджету міста;
- підсилити внутрішню кооперацію в промислово-інфраструктурному комплексі міста;
- позитивно вплинути на екологічну ситуацію;
- поліпшити соціальну ситуацію в регіоні;

ЛІТЕРАТУРА

1. Бор Н. Атомная физика и человеческое познание / Бор Н. – М.: Изд -во иностранной литературы, – 1961. – 151 с.
2. Бор Н. О единстве человеческих знаний // УФН. – 1962. – Т. 76. – № 1. – С. 20–24.
3. Винер Н. Я – математик / Н. Винер. – М.: Наука, 1967. – 354 с.
4. Євсєєва О. О. Теоретичні та методологічні засади державного регулювання довгострокового соціального розвитку : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.03 : ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку Національної академії наук України» / О. О. Євсєєва. – К., 2012. – 441 с.
5. Інновації і нанотехнології в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://ubr.ua/business-practice/innovation-in-business/innovacii-i-nanotehnologii-v-ukraine-57142>.
6. Куценко В. І. Соціальна сфера: реальність і контури майбутнього (питання теорії і практики) : [монографія] / В. І. Куценко; РВПС України НАН України. – Ніжин : Аспект-Поліграф, 2008. – 818 с.
7. Миронова Т. Л. Управління розвитком регіону : навчальний посібник / Т. Л. Миронова, О. П. Добровольська, А. Ф. Процай, С. Ю. Колодій. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 328 с.
8. Моисеев Н. Н. Люди и кибернетика / Н. Н. Моисеев. – М.: Молодая гвардия, 1984. – 224 с.
9. Новиков В. М. Організація і розвиток соціальної сфери (зарубіжний і вітчизняний досвід) / В. М. Новиков. – К.: ІЕ НАН України, 2000. – 274 с.
10. Осітнянко А. П. Оптимізація управління територіальним розвитком міста : дис. ... д-ра техн. наук : 05.23.20 / А. П. Осітнянко / Київський національний ун-т будівництва і архітектури. – К., 2002. – 37 с.
11. Пакулін С. Л. Державне регулювання і ресурсне забезпечення сталого розвитку соціального комплексу / С. Л. Пакулін // Економічний простір: Збірник наукових праць. – № 65. – Дніпропетровськ: ПДАБА, 2012. – С. 103–110.
12. Пакуліна А. А. Інвестиції як інструмент розвитку і управління регіональним і муніципальним соціальним комплексом / А. А. Пакуліна // Бізнес Інформ. – 2012. – № 11. – С. 58–62.

- забезпечити наявність альтернативних варіантів раціонального використання ресурсів крупного міста, що виділяються (територія, інфраструктура).

Висновок

1. Отримані наукові результати розвивають теорію менеджменту в частині управління інноваційними процесами економіки крупного міста як специфічного об'єкта.
2. Розроблені методики й рекомендації підвищують обґрунтованість та ефективність рішень органів міської виконавчої влади.
3. Результати дослідження рекомендується використовувати при виробленні стратегічних рішень і формуванні нормативних документів з соціально-економічного розвитку крупних міст України, при здійсненні бюджетного процесу, адміністративній підтримці інноваційних рішень.

REFERENCES

- Bor, N. Atomnaia fizika i chelovecheskoe poznanie [Atomic Physics and Human Knowledge]. Moscow: Izd -vo inostrannoy literature, 1961.
- Bor, N. «O edinstve chelovecheskikh znaniy» [On the unity of human knowledge]. UFN vol. 76, no. 1 (1962): 20-24.
- «Innovatsii i nanotekhnologii v Ukraine» [Innovation and Nanotechnology in Ukraine]. <http://ubr.ua/business-practice/innovation-in-business/innovacii-i-nanotehnologii-v-ukraine-57142>.
- Kutsenko, V. I. Sotsialna sfera: realnist i kontury maibutnyoho (pytannia teorii i praktyky) [Social security: reality and outlines the future (Theory and Practice)]. Nizhyn: Aspekt-Polihrad, 2008.
- Myronova, T. L., Dobrovolska, O. P., and Protsai, A. F. Upravlinnia rozvytkom rehionu [Managing the development of the region]. Kyiv: Tsentr navchalnoi literatury, 2006.
- Moiseev, N. N. Liudi i kibernetika [People and cybernetics]. Moscow: Molodaia gvardiia, 1984.
- Novykov, V. M. Orhanizatsiia i rozvytok sotsialnoi sfery (zarubizhnyi i vitchyzniani dosvid) [Organization and development of the social sector (foreign and domestic experience)]. Kyiv: IE NAN Ukrainy, 2000.
- Ositniano, A. P. «Optymizatsiia upravlinnia terytorialnym rozvytkom mista» [Optimizing management of territorial development]. dys... d-ra tekhn. nauk: 05.23.20., 2002.
- Pakulin, S. L. «Derzhavne rehuliuвання i resursne zabezpechennia staloho rozvytku sotsialnoho kompleksu» [State regulation and resource sustainable development of the social sector]. Ekonomichnyi prostir, no. 65 (2012): 103–110.
- Pakulina, A. A. «Investytsii iak instrument rozvytku i upravlinnia rehionalnym i munitsypalnym sotsialnym kompleksom» [Investment as a tool for the development and management of regional and municipal social complex]. Biznes Inform, no. 11 (2012): 58–62.
- Pashuta, M. «Innovatsii iak faktor vperedzhalnoho rozvytku ekonomiky» [Innovation as a factor in advancing economic development]. Personal, no. 6 (2006): 16–24.
- Porter, M. E. «What Is Strategy?» Harvard Business Rev. vol. 74, no. 6 (1996): 61–78.

13. Пашута М. Інновації як фактор випереджального розвитку економіки / М. Пашута // Персонал. – 2006. – № 6. – С. 16–24.
 14. Топчій О. О. Розвиток соціального комплексу регіону в умовах інтеграційних процесів (на прикладі Харківщини) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук : спец. 08.00.05 / О. О. Топчій / Рада по вивченню продуктивних сил України НАН України. – Київ, 2009. – 19 с.
 15. Третяк В. П. Управління розвитком економічної бази міст / В. П. Третяк, С. Л. Пакулін, Т. Б. Кушнір // Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна. – 2006. – № 730. – С. 134–139.
 16. Управління розвитком міста : навч. посіб. / За ред. В. М. Вакулєнка, М. К. Орлатого. – К. : Вид-во НАДУ, 2006. – 389 с.
 17. Porter M. E. What Is Strategy? // Harvard Business Rev. – Boston, 1996. – Vol. 74., № 6. – P. 61–78.
 18. Porter M. E., Kramer M. R. Strategy And Society: The Link Between Competitive Advantage And Corporate Social Responsibility // Harvard Business Rev. – Boston, 2006. – Vol. 84, № 12. – P. 78–92.
 - Porter, M. E., and Kramer, M. R. «Strategy And Society: The Link Between Competitive Advantage And Corporate Social Responsibility» Harvard Business Rev. vol. 84, no. 12 (2006): 78–92.
 - Топчій, О. О. «Rozvytok sotsialnoho kompleksu rehionu v umovakh intehratsiinykh protsesiv (na prykladi Kharkivshchyny)» [The development of the social sector in the region in the integration process (for example, Kharkov)]. avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. ekon. nauk : spets. 08.00.05. , 2009.
 - Tretiak, V. P., Pakulin, S. L., and Kushnir, T. B. «Upravlinnia rozvytkom ekonomichnoi bazy mist» [Managing the development of the economic base of cities.]. Visnyk KhNU imeni V. N. Karazina, no. 730 (2006): 134–139.
 - Upravlinnia rozvytkom mista [Management of the city.]. Kyiv: Vyd-vo NADU, 2006.
 - Viner, N. Ya – matematik [I – a mathematician.]. Moscow: Nauka, 1967.
 - Yevsieieva, O. O «Teoretychni ta metodolohichni zasady derzhavnoho rehuliuвання dovhostrokovoho sotsialnoho rozvytku» [Theoretical and methodological framework for state regulation of long-term social development.]. dys. ... d-ra ekon. nauk : 08.00.03. 2012.
-